

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22, telefon 2326, Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 127 • Maribor, četrtek, dne 8. decembra 1938 • Leto XIII

Socializem v boju za napredek

Neglede na reakcionarne pojave in motnje v razvoju človeške družbe in družabnih sistemov je bil socializem vedno tisti faktor, ki je družbo silil in gonil h kulturnemu in socialnemu napredku. Tudi v najkritičnejših dobah se je hotenje po družabni pravici ali enakosti pojavljalo v tej ali oni obliki, pod tem imenom ali drugimi imeni. Vedno, odkar postajajo socialne krivice vidnejše in občutnejše, se pojavlja tudi odpornost proti krivicam, ki je končno našla svojo znanstveno utemeljitev v vedi in nas uči, kako so nastale krivice in kje imajo svoje vzroke. Uči nas ta veda spoznavati obenem gospodarski razvojni zakon. Ta nauk se imenuje kratko socializem, ker raziskuje družabne ali socialne razmere in postavlja definirano tezo, kakšen more in mora biti razvoj ter kakšne ukrepe je treba napraviti, da se izognemo socialnemu polomu s slabimi posledicami v škodo človeške kulture in civilizacije. Zakaj gospodarski proces in z njim družabne oblike se razvijajo in napredujejo, v družbi pa nastaja globoka rapoklina, ki jo je treba premestiti z novimi metodami razvojnega tehnike, ki odpravlja velike razpoke ter napravi končno zopet zdrave razmere, ki odgovarjajo celotnemu razvoju.

Popolnoma napačno bi bilo misliti, da se da ta večni zakon po naših pojmih z neresnimi poizkusi zaježiti. Le pogledmo reko. Razvoj je kakor reka. Če jo hočete ustaviti z jezom, namesto da bi jo spravili v prijavno strugo, reko, se ta ne bo ustavila, ampak bo drla preko jeza ali ga še celo podrla ter poplavlila s strašno silo in opustošila, kar bo dosegla.

Tak val močne reke je napredek, razvoj, ki nastane zaradi potrebe in nujnosti, ki jo zahteva družabni sistem, da s tem popravlja krivice in napake razvoja, ki jih povzročajo razne reakcionarne motnje, ki jih nikdar ne manjka.

Socializem ima zaradi tega v razvoju človeške družbe politično in socialno ter tudi kulturno največjo in najvažnejšo nalogo, ker uči, kam dere gospodarstvo in kaj se zgodi, če se reka nevednosti in nezvesti ne navrne v pravo in pravilno strugo. To uči socializem. Socializem pa tudi uči, katere tehnične in duhovne priprave so potrebne v odvrnitev nevarnosti.

Tu je potrebno spoznanje resničnega položaja, spoznanje potreb in metod, kako nai se uveljavi vse ono, kar je potrebno. Poznamo nauke o socializmu, ki je idejno plemenita veda. Ni je sile, ki bi ta nauk izključila iz razvoja, ker je v njem utemeljen.

To so vzroki in razlogi, ki govore za našo borbo za socializem. Za to veliko in plemenito spoznanje.

Amerika za demokracijo

Prezident Roosevelt je imel na govor na študente, katerim je med drugim izjavil, da so Združene države Amerike ne samo največja in najmočnejša demokratska država, ampak so in ostanejo tudi največja zaščitnica demokracije. — Združene države bodo v bližnjem času izvedle velike stvari, ki bodo odločilne važnosti za ves bodoči razvoj človeštva.

V angleškem parlamentu so povdarili, da so nastopi v italijanskem fašističnem svetu proti Franciji v nasprotju z italijansko-angleškim dogovorom.

Pripravite se na volitve obratnih zaupnikov!

V smislu § 108 zakona o zaščiti delavcev imajo delavci in nameščenci v § 1 istega zakona naštetih obratih pravico voliti obratne zaupnike delavcev in nameščencev.

Velike važnosti je, da bodo v vseh teh obratih izvoljeni zaupniki, ki zaslužijo zaupanje delavcev in nameščencev.

Volitve teh zaupnikov se redoma vrše v januarju mesecu vsakega leta ter traja njih mandat eno leto. Volitve se vrše samo v obratih, kjer je zaposlenih več kakor deset uslužbencev. V obratih, kjer so poleg delavcev tudi nameščenci, lahko volijo nameščenci svoje zaupnike, če je v obratu več nameščencev kakor deset.

Volitev se vrši direktno s tajnim glasovanjem. Volilno pravico imajo vsi zaposleni podjetja obojega spola, ki so izpolnili 18. leto starosti.

Naloga zaupnikov je, da ščitijo so-

cialne in kulturne interese zaposlencev v dotičnih obratih, ter da posredujejo pri pripravah za sklepanje kolektivnih pogodb posredovalno med uslužbenci in delodajalcem, v sporih glede delovnega razmerja, pazijo, da je v obratih red in disciplina. To je, zaupniki sodelujejo v vseh spornih vprašanjih, ki nastajajo med delavci in delodajalci zaradi delovnih razmer ter pazijo obenem, da se pravilno izvaja zakonito varstvo v smislu pridobljenih pravic v podjetju.

Zaradi tega je pomen zakonitih zaupnikov velikega pomena, ker imajo zakonito pravico, da ščitijo koristi ocialne zakonodaje v interesu delavstva.

Že decembra meseca je treba izvesti vse priprave, da se bodo mogle vršiti volitve v januarju mesecu.

Ves volilni material preskrbe delavske zbornice brezplačno. Naša naloga

je, da se potrudimo, da se v čim več obratih izvolijo zaupniki v blagodejno korist delavcev in nameščencev, ker sicer grozi nevarnost, da se bo socialna zakonodaja izvajala slabo, ker ni nobene kontrole.

Delavski zaupniki so imuni in ne morejo biti preganjani, če pravilno vrše svojo zaupniško službo.

Povsod, kjer imamo morda tudi samo enega organiziranega člana, morajo v teh volitvah zmagati naše organizacije, ker res lojalno in odločno branijo delavske interese.

Letošnje volitve naših zaupnikov imajo prav poseben pomen, ker se nasprotniki naših organizacij ne sramujejo nobenih pomočkov proti našemu gibanju.

Dolžnost vseh naših sodrugov je, da se vestno pobrigajo za čim lepši uspeh v teh volitvah, ki bodo v čast našemu gibanju.

Podpis skupne izjave med Francijo in Nemčijo

Ribbentrop v Parizu.

Nemški zunanji minister Ribbentrop je v torek, dne 6. t. m. prispel v Pariz, kjer se je sestal z ministrskim predsednikom Daladierom in zunanjim ministrom Bonnetom. Ob tej priliki je bila podpisana skupna izjava, ki se glasi:

1. Nemška vlada in francoska vlada sta prepričani, da so miroljubni in dobri sosedni odnosi med Francijo in Nemčijo najbistveniji element za konsolidacijo Evrope in ohranitev splošnega miru. Obe vladi bosta zaradi tega zastavili vse svoje sile, da se zagotovi med obema državama tak razvoj odnosajev.

2. Obe vladi ugotavljata, da med njunima državama ne obstoja več nikako teritorialno vprašanje, in svečano priznavata mejo med obema državama, kakršna je sedaj, za končnoveljavno.

3. Obe vladi sta odločeni, ne da bi bili s tem prizadeti odnosi do tretjih sil, da bosta ostali glede vseh vprašanj,

ki se tičejo obeh držav, v medsebojnih stikih ter se o njih posvetovali, če bi bodoči razvoj teh vprašanj mogel dovesti do mednarodnih težkoč.

V potrdilo tega sta obe vladi podpisali to izjavo, ki stopi takoj v veljavo.

Domneva se, da bo Ribbentrop skušal ob tej priliki načeti tudi vprašanje vrnitve nemških kolonij. Najbrže se bodo vršili tudi razgovori glede rešitve španskega problema, sklenitve letalskega pakta med Nemčijo in Francijo in ureditve gospodarskih odnosajev med obema državama.

Do sklenitve popolnega sporazuma med Nemčijo in Francijo pa zaenkrat še ne bo prišlo, ker se Francija še ne misli odreči zavezniški pogodbi z Moskvjo. V Nemčiji pa izjavljajo, da ne morejo sklepati prijateljstva z državo, ki je zaveznica Moskve.

Pred demisijo belgijske vlade

Socialistični kongres zahteva odstop Spaakove vlade

Kongres socialistične stranke v Belgiji je sklenil, da morajo vsi socialistični ministri takoj podati ostavko radi za držanja vlade v španskem vprašanju. O sklepu kongresa so soc. ministri obvestili predsednika vlade Spaaka in izjavili, da izstopajo iz vlade. Ministrski

predsednik Spaak se sicer trudi, da bi preprečil demisijo, pri čemur naglaša, da pomeni odstop vlade veliko nevarnost za demokracijo. Najbrže bodo razpisane nove volitve, kar pa po Spaakovem mnenju ni priporočljivo, ker bi se utegnili uveljaviti zunanji vplivi.

Iz govora novega predsednika Čehoslovaške

Novi predsednik čehoslovaške republike je dne 4. t. m. govoril o svojem programu po radiu. R. Beran je agrarec. V svoji programatični izjavi je rekel, da bo vodilni princip njegove vlade stroga pravičnost napram vsem. Zlasti je naglasil ideološki princip dosedanje čehoslovaške politike, ko je rekel: »Prevzel sem to nalogo z zavestjo, da ne prevzemam oblast, marveč z izredno odgovornostjo zvezano delo v prepričanju, da me bo narod z vso odkritostjo in iskrenostjo požrtvovalno podpiral pri delu v interesu naroda.

Naša prva dolžnost je, da nudimo vsemu delavstvu, tako v kmetijstvu, in-

dustriji, trgovini, obrti in v prostih poklicih svoje varstvo. Storili bomo vse, da dvignemo socialni položaj delovnih plasti in predvsem onih, ki živijo v najslabših socialnih razmerah.

Beran je govoril o spravljeni zunanji politiki, o notranjih, gospodarskih in socialnopolitičnih vprašanjih, ki jih hoče reševati s svojim narodom.

Volilna shoda združene opozicije

V nedeljo, dne 4. t. m. se je vršil v Zagrebu volilni shod HSS, na katerem je bil glavni govornik nosilec državne liste dr. Vladimir Maček. V Beo-

Spor med Francijo in Italijo

Radi dogodkov v italijanski zbornici v Rimu, kjer so poslanci zahtevali odcepitev Korzike, Tunisa in še nekaterih krajev od Francije, so izbruhnile v Tunisu silne protitalijanske demonstracije, s čemur se je napetost med obema državama le še povečala. Italijanski tisk poroča, da Italija zaenkrat še ne misli načeti teritorialnih zahtev napram Franciji, izraža pa mnenje, da bodo Italiji pomagali pri reševanju teh vprašanj angleški državniki. Popustljivost angleške politike je kriva tudi tega nainovejšega spora med Francijo in Italijo.

Madžarska napoveduje uvedbo splošne vojaške dolžnosti

Madžarskemu parlamentu bo v kratkem predložen načrt o reorganizaciji vojske. Načrt predvideva tudi uvedbo splošne vojaške dolžnosti. Kaderski rok bo znašal 2 do 3 leta, v primeru vojne pa bodo lahko vpoklicali tudi vse moške in ženske v starosti od 14 do 70 let, vsa industrija in podjetja pa bodo prišla pod vojaško upravo.

Rumunski fašisti so pripravljali prevrat

Kakor pravijo rumunska uradna poročila, je policija odkrila tajni arhiv »Železne garde«, iz katerega je razvidno, da so rumunski fašisti pripravljali državni prevrat. Pri zaroti je sodeloval general Antonescu, ki je bil pred kratkim odstavljen. General Antonescu je ponudil ves vojaški aparat na razpolago ustreljenemu vodji »Železne garde« Codreanu.

Velika stavka francoskih mornarjev

V vseh francoskih pristaniščih je izbruhnila nova stavka. Prvotno so stavkali samo monarji, tem so se pa sedaj pridružili tudi pristaniški delavci, tako da je prekinjen ves pomorski promet. Okrog 20 prekoceanskih parnikov radi stavke ni moglo odpluti iz pristanišč.

gradu pa se je istočasno vršil volilni shod, na katerem so poročali predsedniki strank, ki tvorijo združeno opozicijo v Srbiji.

Nacisti pripravljajo novo ofenzivo v Kataloniji

Po poročilih časopisnih agencij pripravljajo španski nacisti veliko ofenzivo na katalonski fronti, ki naj bi se v kratkem pričela. Republikanska armada pa prav tako hiti s protipripravami za obrambo in eventualno protiofenzivo na tem delu fronte.

Zopet bombardiranje Barcelone

V ponedeljek, dne 5. t. m. so Francova letala zopet bombardirala Barcelono in pristanišče. Ubitih je bilo 27 ljudi, ranjenih pa še mnogo večje število. Ranjen je bil tudi nek angleški mornar, ker so se v pristanišču nahajali dve angleški ladji, ki pa nista bili poškodovani.

General Franco si želi priznanja tujih držav

Nacionalistična vlada generala Franca je objavila uradno poročilo, v katerem poudarja, da smatra vse zastopnike tujih držav, ki so sedaj akreditirani pri njej kot trgovski zastopniki, ker se baje pri predaji poverljivih pisem vsi ti zastopniki izogibljajo poudarka, da so imenovani samo zaradi trgovskih poslov. Vsi ti zastopniki uživajo tudi prednosti diplomatov. — General Franco želi, da bi se torej ti trgovski zastop-

niki spremenili v poslanike, kar bi pomenilo priznanje njegove vlade s strani tujih držav.

Novi oddelki v Španijo.

Agencija Esp poroča, da je bilo v zadnjih dneh prepeljeno v italijanska pristanišča okrog 25 tisoč novih italijanskih vojakov, ki so najmodernejše oboroženi in imajo tudi tanke ter motorizirane baterije ter avtomobile in motocikle s strelnimi puškami.

Živež za republikansko Španijo.

Agencija Esp poroča, da je dobila zadnji čas republikanska Španija na darovih: 3800 ton pšenice, 100.000 škatelj kondenziranega mleka in mesa, 160.000 kg masla in 90 tisoč kg sladkorja, kar vse so nabrale delavske organizacije.

Angleški poslanci v Španijo.

Dne 10. decembra bodo odšli v republikansko Španijo na študijsko potovanje 3 člani gosposke zbornice in poslanec Norton iz spodnje zbornice. Kot člani španskega komiteja pa so pristopili v zadnjem času še razni drugi konzervativni poslanci, pisatelji ter profesorji univerz.

Japonci solidarni z Italijo

Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je izjavil, da spremljajo Japonci z velikimi simpatijami zahteve Italije, da države napram Franciji, ker je Italija edina država v Sredozemskem morju, ki vodi protikomunistično politiko, radi česar je Japonska Italiji zelo naklonjena.

Kako je v Palestini?

V mesecu novembru je bil v Palestini ubitih 199 oseb, od tega 174 Arabcev, 13 Židov, 11 Angležev in 1 nevtralec. Ranjenih pa je bilo v bojih 131 oseb in sicer 50 Arabcev, 39 Židov, 42 Angležev. Tekom zadnjih 5 mesecev pa je bilo ubitih 1556 oseb, in sicer 1261 Arabcev, 232 Židov, 53 Angležev in 10 nevtralec.

Boj okrog nevtralnih časopisov

»Nationalzeitung« ki izhaja v Baslu v Švici poroča, da se bje že velik diplomatičen boj okrog pisanja demokratičnih časopisov v nevtralnih državah. — »Völkischer Beobachter« je baje sedaj na čelu številnih drugih provincijalnih nemških časopisov odločno zahteval, da se morajo v manjših državah, takozvanih nevtralnih, tudi časopisi nevtralizirati, to se pravi, da bi zlasti tudi švicarski časopisi ne smeli več zagovarjati demokracije.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Obletnica poroke

(Po črtici Doberta Ascherja sestavil T. M.)
(Zakonska spalnica. Postelje si mislimo nekje za zagrinjalom. Umivalnik.)

Žena: In Ti?! Si mogoče že tudi pozabil, kako se je mladi Lepotnik trdovratno trudil, da bi me dobil in si ti grozil, da ga boš ustrelil mene in njega, če tebe ne vzamem?!

Mož: Ne bodi no smešna. Ti si to takrat ravno tako malo smatrala za resno kakor jaz. Sploh pa je Lepotnik še danes svoboden in ga še vedno lahko imaš.

Žena: Kaipak! Zdaj mi ga ponujaš, ko je ves zgaran.

Mož: No, no, tvoja Pratika tudi ni stala.

Žena: (Skrajno ogorčena.) Pošast ti!

Mož: In potem veš prav dobro, da bi tudi jaz lahko bil dobil dovolj drugih: bogatejših, lepših, nežnejših in bolj prizanesljivih. Nočem se hvaliti... ampak, deset na vsak prst.

Žena: Zakaj pa jih nisi vzel in si se ravno name zanašal? To veselje bi bila rada kakor drugi prepustila. Zakaj pa takrat nisi bil tako pameten kakor danes.

Mož: Če bi bil pameten, bi bil ostal samski in bi se ne dal niti od tebe niti od katere druge podjarmiti. Moški ne more nikdar napraviti večje neumnosti, kakor da se pusti vpreči v zakonski jarem. Žal, da mu

pride to spoznanje navadno prepozno. Danes posvarim vsakogar, ki hoče izvršiti isto neumnost.

Žena: Imaš kaj dosti uspeha s svojimi svarili?

Mož: Uspeha? Žalibog prav nobenega. Nihče ne verjame prej, dokler ne občuti na lastni koži. Kadar pa začne čutiti, mu vsa njegova pamet in učenost več ne pomagata. Vsak si domišljuje, da bo pri njem vse drugače kot pri drugih. Saj to je edina vaša umetnost, da uboge žrtve o tem prepričate. Brez te domišljije bi že davno ne bilo več porok.

Žena: Mož brez žene, je vendar nekaj nemogočega. To malenkost, ki je iz tebe postala, imaš samo meni zahvaliti. — To mi boš že priznal. Če bi jaz toliko nate ne gledala in iz tebe napravila poštenega človeka, bi se ti sam popolnoma zapustil in bi postal baraba.

Mož: Rajši svobodna baraba, kot pa zasuznjen zakonski copatar.

Žena: Torej, če ne spada skupaj, je pa najboljša, da greva narazen, rajši danes kot jutri. Zdaj še lahko dobim drugega, ne samo enega.

Mož: Prosim, prosim, takoj jutri lahko greva k odvetniku, ki naj uvede postopanje za ločitev.

Iz Češkoslovaške

Masaryk še vedno duševni vodja Čehov

Znani dnevnik češke inteligence »Lidove Noviny« je priredil, kakor vsako leto, anketo o tem, katero češko knjigo smatrajo čitatelji v tem času za najboljšo? Je zanimivo, da so češki intelektuali pri teh vprašanih odgovorili po svoji veliki večini, da se še vedno vračajo h knjigam pokojnega prezidenta Osvoboditelja T. G. Masaryka. Pri vsem tem se torej prav čudno sliši, če sedanjí odločujoči Masarykovi nasledniki z vso naglico zamenjajo Masarykove znamenke z novimi.

Volitve na Slovaškem bodo dne 18. decembra ter je nosilec edine kandidatne liste dr. Tiso, ki je izjavil na zborovanju, da bodo odslej slovaški davki le za Slovake in ravnotako slovaška vojska, a vsi proti židom.

Amnestija na Češkoslovaškem. Ob izvolitvi novega predsednika češkoslovaške republike je bila izdana amnestija, ki obseza politične kaznjence, ki so zakrivali obsodbo pred 7. oktobrom t. l., deloma tudi politične, ki so bili kaznovani po zakonu o zaščiti države in jih pripravljata v pomilostitev justični in notranji minister. Isto velja tudi za one, ki so kazensko preganjani, od katerih se prve sploh ustaviijo, o ustanovitvi drugih pa odločata justični in notranji minister.

Krkonoški begunci v Rumuniji obsojeni. Rumunski list »Granita de Vest« poroča, da se nahaja v ječi Orada osem krkonoških beguncev, med katerimi je eden profesor matematike. Vojno sodišče je teh osem beguncev obsodilo zaradi nedovoljenega prekoračenja meje na tri mesece ječe.

Avtocesta Bratislava—Brno—Dunaj. Češkoslovaška vlada je izdala uredbo za zgradbo nove avto-ceste, ki bo peljala od Bratislave preko Brna in se priključila avtocesti na Dunaju.

Doma in po svetu

Shod JRZ v Pančevu. Avala poroča, da se je vršil včeraj velik shod JRZ v mestu Pančevo, na katerem je govoril tudi ravnatelj pošne hranilnice dr. Nedeljković, ki se je izrekel proti federacijam, češ, da bi ogrozile narodno edinstvo. — Zastopnik Nemcev pa je pozval Nemce, da glasujejo za JRZ.

Za povečanje trgovine med Jugoslavijo in Rumunijo. V Beogradu so pred kratkim ustanovili jugoslovansko-rumunsko trgovinsko zbornico, ki si je nadejala nalogo, pospeševati trgovino med obema državama.

Zborovanje meščansko-šolskih učiteljev se je vršilo minulo soboto v Celju. Na zborovanju so ugotovili, da primanjkuje učnih moči na meščanskih šolah; zahtevali so povišanje prejemkov, ki bodo odgovarjali draginji, ureditev honorarjev učiteljev na obrtno-nadaljevalnih šolah itd.

6800 novih zgradb so zgradili privatniki po vojni v Beogradu. Te zgradbe predstavljajo okrog 3 in pol milijarde vrednosti. Od 50.000 prebivalcev je Beograd narasel na 400.000 v teku zadnjih 20 let.

Atentati »Železne garde« v Rumuniji se nadaljujejo. Dva člana »Železne garde« sta streljala na predsednika vojaškega sodišča polkovnika Chriscasca in ga lažje ranila. Chriscasco je dobil pred kratkim grozilno pismo, da ga bodo v začetku januarja ubili. Atentatorja Leona Lutovicia so prijeli, njegov tovariš pa je pravočasno pobegnil.

Med italijansko in egiptovsko vlado se bodo pričela pogajanja za ureditev gospodarskih vprašanj med obema državama. Angleži niso nič posebno veseli teh pogajanj, ker smatrajo, da bo egiptovska vlada s tem ojačila svoj ugled v mednarodnem svetu.

Na Poljskem bi se radi iznebili židov, ki jih je baje nad 3 milijone. Listi obširno razpravljajo o tem vprašanju in priporočajo, da bi se čimprej izvršila izselitev vseh židov iz Poljske.

Razdor v poljski vladi. Pri razpravi o gospodarskem programu vlade, je prišlo v sejm do ostrih preprirov, ker je nek poglavec napadel finančnega ministra, ki je radi tega podal ostavko. Končno so se pobotali na ta način, da je finančni minister dobil zagotovilo, da režimska stranka ne soglašala s mnenjem poslanca, ki ga je napadel.

Voditelji nemške narodne manjšine na Madžarskem zahtevajo popolno avtonomijo in svobodo udeleževanja narodno-socialistične stranke. Režimu so te zahteve zelo neprijetne, ker bi se lahko radi tega kalili prijateljski odnosi do Nemčije, ko bodo Madžari prisiljeni, nastopiti proti zahtevam Nemcev.

Berlinski zavod za proučevanje konjunktura gospodarstva izkazuje, da je letošnji mednarodni trgovinski promet silno nazadoval, zlasti je oslabil izvoz domala iz vseh industrijskih držav.

Razlastitev nemških židov. Nemška vlada je izdala odlok, da židje v bodoče ne smejo biti več posestniki hiš in podjetij. Svoja posestva morajo prodati najkasneje do 1. januarja prihodnjega leta. Židom je tudi prepovedano prekupevanje zlatnine, srebrnine, biserov itd.

Nemško letalo »Condor« je v bližini Manille na Filipinah treščilo v morje in se razbilo. To je v 14. dneh že druga velika nesreča nemškega letalstva.

Belgijski socialistični kongres je z veliko večino sklenil, da ne odobrava sklepa vlade, da se pošlje trgovskega zastopnika k Francovi vladi. Strankin kongres vsled tega poziva socialistične ministre v vladi, da odstopijo.

Chamberlain bo obiskal Rim dne 11. januarja prihodnjega leta. Spremljal ga bo tudi zunanji minister lord Halifax.

Južno-afriški vojni minister Pirow, ki je potoval po Evropi in se zlasti dolgo časa mudil v Nemčiji, je pri odhodu izjavil, da bo prihodnjo pomlad mednarodna napetost v Evropi dosegla vrhunec. Z rešitvijo češkoslovaškega vprašanja vojna nevarnost ni odstranjena. Za vprašanje beguncev bi bilo potrebno mednarodno posojilo, za katerega bi morale jamčiti vse velesile. Mnogo držav je, ki bi rade sprejele begunce, pa jih pri tem ovirajo obziri zaradi mednarodne politike. Pirow je mnenja, da bi se vprašanje beguncev lahko uredilo brez večjih težav. Značilno je duhovno stanje nekaterih narodov, ki nočejo doprinesiti niti najmanjših žrtev za svetovni mir.

Velika stavka delavcev v Indiji. V Bengaliji je stopilo v stavko okrog 50.000 delavcev, ki so zaposleni pri izdelovanju jute.

Zadnje vesti

Nova češka vlada na delu

Na prvi seji je sklenila češka vlada celo vrsto koncentracijskih odredb bodočega socialnega skrbstva. Ustanovljen bo Narodni fond, v katerega se bo stekalo vso nabiranje za socialno slabe. Ravno tako bodo združili delovanje vseh telovadnih in športnih organizacij. Delovanje narodnovzgojnih, šolskih in drugih podobnih narodnih društev pa bo osredotočeno pri »Narodnem svetu«, tako da se bodo vsestransko štedile narodne moči.

Kaj bo z vlado v Belgiji?

Belgijska vlada je sicer dobila včeraj v parlamentu zaupnico, a bo baje vseeno morala demisionirati, ker so tako pozvali socialisti svoje ministre na strankinem kongresu.

Princ Pavel v Parizu

Na povratku iz Londona se je princ Pavel ustavil v Parizu, kjer je konferiral z ministrskim predsednikom Daladierom, a danes bo gost predsednika Lebruna.

Francija in Nemčija v boljše razmerje

V političnem dogovoru med Ribbentropom in francosko vlado je Nemčija poudarila, da želi čim prejšnji konec državljanske vojske v Španiji in zmago Franca. Francija pa čim prejšnji odhod vseh tujih vojakov iz Španije. Socialistični »Populair« je mnenja, da lahko sklenjeni dogovor vodi k boljšemu nadaljnjemu razmerju obeh držav.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

**»OGENJ«
MARIBOR**

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.— Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

»Ogenj«, Maribor, Koroščeva ulica 8

Žena: Prosim, prosim, jaz bom že tam, da le ti ne pozabiš priti. Kadar je kaj treba, si navadno zelo pozabljiv.

Mož: O, jaz ne bom pozabil, to bi bila res izborna snov za kak tonfilm z naslovom: »Ločitev ob obletnici poroke«.

Žena: Veseli me, da sva istih misli. Moj naslednji zakon si bom še s početka bolje uredila.

Mož: Kaj se pravi: naslednji zakon? Se vendar ne boš...?

Žena: In če bi? Si mogoče domišljuješ, da da bom celo življenje za teboj žalovala? On je čisto drugačen kakor ti.

Mož: Kateri on? A-a, zdaj se mi je posvetilo! Torej imaš že Ersatzreservista?

Žena: Že mogoče. So vendar še tudi drugi, ki imajo tako dober okus kakor ti.

Mož: In sta se že pogodila?

Žena: Treba mi je reči le eno besedo.

Mož: Kdo pa je tisti falot?

Žena: Kaj pa te briga? Ko bova ločena lahko storim, kar mi bo ugajalo.

Mož: Kdo je ta falot, hočem vedeti, da mu vrat zavijem.

Žena: Je močnejši kot ti. Če bi ga ti ugledal, bi takoj zbežal.

Mož (zapovedujoče): Jutri ne boš šla k odvetniku.

Žena: Saj si me ti k njemu naročil.

Mož: Ker nisem slutil... ali tisti falot se bo prehitro veselil. Nalašč se sedaj ne pustim ločiti.

Žena: Samo radi njega?

Mož: Naj se gifta... sicer pa, glej, po 15. letih zakona bi bilo to, kakor par konj, ki sta že drug drugemu navajena in sta že dolga leta skupaj vozila, zopet razločiti.

Žena: Torej naj še nadalje prenašam svojo usodo?

Mož: Kaj bo pa z njim?

Žena: S kom?

Mož: No, s tistim drugim, ki je čisto drugačen ko jaz.

Žena: Tepec, tega sploh ni!

Mož: Saj si rekla...

Žena: Ker se mora zakon, ki že predolgo traja, osvežiti z ljubosumnostjo, sicer se skisa in preide v dolgočasje.

Mož: In?

Žena: In ker se vam nesamostojnim moškim ženska le tedaj dopade, če se dopade drugim. Ženska, o kateri ste prepričani, da vam jo nihče ne odvzame, pri vas ne šteje mnogo.

Mož (končuje oblačenje, proti občinstvu): Te prešmentane ženske. Pri njih človek vedno krajšje potegne.

(Konec.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

VOLILNI SHOD

se bo vršil v četrtek, dne 8. decembra s pričetkom ob 4. uri popoldne v dvorani »Delavskega doma«.

Na zborovanju poročajo: sreski kandidat s. **Petejan Josip** in nam. s. **Murn Josip** ter župan s. **Klenovšek** in drugi.

HRASTNIK

»Službeni red«. Te dni smo rudarji prejeli nove knjižice »Službeni red« za delavstvo v obratih, ki spadajo v območje rudarskega glavarstva v Ljubljani. Vsem pa postaja jasno, da je njihova edina rešitev v močni svobodni strokovni organizaciji, širiti pa morajo tudi delavski tisk. Zatorej na delo za strokovno organizacijo in za našo »Delavsko Politiko«. Družnost!

Gradnja nove stanovanjske hiše. Kakor se sliši, bo občinska uprava v najkrajšem času razpisala komisijski ogled za gradnjo nove (že tretje) stanovanjske hiše za upokojece. Ta hiša se bo pričela graditi v zgodnji pomladi tako, da se bodo stanovanjci že lahko vselili koncem l. 1939. Zopet lep napredek smotrene občinske politike.

KRANJ

Shod združene opozicije, ki se je vršil ob petek, dne 2. t. m.

minulo soboto in nedeljo obdržali tudi več sestankov po vaseh, s katerimi so se pripravljali na praznik 8. decembra. Povsod je navzoč naš sreski kandidat Križnar.

Na »Ljudski univerzi« je bilo prejšnjo soboto predavanje o današnji Bolgariji. Predavatelj, po rodu Bolgar, S. Atanov, je prikazal zgodovinski razvoj Bolgarije do današnjih časov. Omenil je tudi važnejše dogodke v gospodarstvu, v socialnem napredku in kulturi. Predavanju so sledile skioptične slike. Omembe vredna je tudi zamisel Kranj. akademikov, ki prirejajo pred pričetkom predavanja »tednik v sliki in besedi«, ki je sestavljen iz kratkih informativnih vesti iz političnega, gospodarskega in kulturnega življenja, spremljanih s projiciranimi slikami.

GORJE

Usodni lov. Dasi je od tega že nekaj tednov, so Gorje še vedno pod vtisom tega lova, katerega žrtev je bil 12 letni kajzarjev sin Franc Kogoj. V lovišču, ki ga imajo v zakupu župnik iz Zasipla g. Demšar, banskim svetnikom in bivši župan občine Gorje Jakob Jan (p. Marolt) iz Podhoma, lesni manipulant g. Klinar in drugi, se je vršil lov na zajce. Lov najbrž niti ni bil pravilno oznanjen, ker so bili ljudje v vsej okolici oz. okolišu lovišča na poslu pri čiščenju gozda in je bil teh čistilcev gozda gozd poln. Na lov so bili povabljeni tudi razni gostje. Naenkrat je eden od teh (S. M.) menda opazil, da se v grmičevju blizu njega nekaj premika, pa je meni nič tebi nič sprožil. Zaslišal se je krik in padel je dečko star 12 let. Dasi je grmičevje nizko, brez vej, je bil dečko ustreljen iz bližine 10 metrov in v drobovju je imel 35 šiber. Dečko je seveda umrl. Krivice je treba poiskati, kajti ravnali so povsem proti predpisom lovskega zakona, da je treba žival točno videti in ugotoviti, predno sme lovec sprožiti. Človeška življenja so preveč dragocena. Stvar naj se uredi.

IZ ZABUKOVCA

Klevetanje rudarjev. Zelenci in še drugo barvni zapletniki so se spravili zopet enkrat nad rudarje, katerim bi radi očrnilni zaupnike in jim izpodkopali ugled. Kar na lepem si v »Slovenskem domu« izmišljujejo, da so se znali zaupniki izogniti praznovanju, kar je prav nesramna laž. Vsi rudarji vedo, da sicer zaupniki pred praznovanjem ščiti zakon o zaupnikih druge rudarske skupine, a naši zaupniki so se kljub temu prostovoljno javljali na izmenjavo praznovanja. Vsekakor so naši zavodni sodrugi mnogo več praznovali, kakor tisti zelenci, ki se obešajo gotovim gospodom za frak. Za to niti ni treba piti, ker je vsakega razvidno iz dnevnih knjig v pisarni.

Bruna v svojem očesu ne vidi, namreč dopisnik »Slovenskega doma« iz Zabukovca in to noče vedeti, da sta »Slovenski dom« in »Slovenec« roko v roki smešila našega župana s. Košarka, ko je na seji o naši mokri sepaaciji v Celju branil dne 9. avg. interese vsega našega delavstva, kmetov in obrtnikov in njihovo eksistenco. Seveda, če so gospodje skupaj v eni in isti bratovski, jih je pač težko kritizirati in je lažje izdirati pezdri v očesu drugega, nego svojo lastno bruno, kakor so našega pozabljenega dopisnika učili že v ljudski šoli. On je tudi pozabil prispodobo o tatu, ki so ga lovili, pa je med tekom vpil, primite tatu, da se je lažje skril. Radi tega tudi ničesar ne piše o lažni bruni.

SEVNICA OB SAVI

Nova železniška proga Sevnica—St. Janž dograjena. Železniška proga Sevnica—St. Janž dograjena. Otvoritev proge se bo vršila dne 8. decembra na svečan način. Pričakujemo mnogo odličnih gostov iz Beograda in Ljubljane. Nujno potrebno in dolgo pričakovano progo torej imamo. Zelo važno in interesantno bi bilo sedaj vedeti, kako bo kaj z našim mostom, ki bi bil izredno velike važnosti za kraja Šmarje in Boštanj. Delavstvo, ki hodi na delo v bližnje tovarne, bi ga nujno potrebovalo. Upajmo torej, da dobimo most za cestni promet v najkrajšem času.

Naše kandidature za volitve v narodno skupščino

v Sloveniji

Socialisti so se dogovorili z združeno opozicijo radi skupnega nastopa pri predstojajočih volitvah v narodno skupščino. Združeno opozicijo tvorijo: bivša Hrvaška seljačka stranka, bivša Samostojna demokratska stranka, bivša Srbska zemljoradniška stranka, bivša Demokratska stranka, bivša Radikalna stranka. Združeni opoziciji se je za te volitve priključila tudi JNS.

Okrajni kandidati v Sloveniji so:

so:

Mariborsko volilno okrožje:

Srez Laško: **Petejan Josip**, uradnik OUZD v Mariboru; namestnik **Josip Murn**, rudar iz Trbovelj.

Srez Maribor desni breg: **Petejan Josip**, uradnik OUZD v Mariboru; namestnik **Magdič Drago**, posestnik iz Ruš.

Srez Maribor levi breg: 1. dr. **Avđust Reisman**, odvetnik v Mariboru; 2. dr. **Miloš Vauhnik**, odvetnik v Mariboru (JNS); namestnika: 1. **Andrej Bahun**, železničar v pok., 2. **Breznik Franc**, posestnik in gostilničar pri Sv. Ani v Sl. Goricih (JNS).

Srez dravograjski: **Eržen Viktor**, novinar iz Maribora; namestnik **Rošer Rudolf**, rudar (JNS).

Kot namestniki kandidirajo:

Mariborsko volilno okrožje:

Srez celjski: **Prekoršek Ivan**, biv nar. poslanec (JNS); namestnik **Jakob Jeram**, cinkarniški delavec.

Srez slovenjgraški: **Albert Puncer**, trafikant v Slovenjgradcu (JNS); namestnik **Franc Kranjc**, posestnik pri St. Ilju, obč. Mislinje.

Ljubljansko volilno okrožje:

Srez kranjski: **Tomaž Križnar**, posestnik z Okroglega pri Kranju (JNS); na-

Ljubljansko volilno okrožje:

Srez litijski: **Arh Jurij**, rudar v Zagorju ob Savi; namest. g. **Klavš Stefan**, posestnik iz Gabrovca pri Stični.

Srez Ljubljana okolica: 1. **Jurij Stan-ko**, referent Delavske zbornice v Ljubljani; 2. **Milan Mravlje**, geometer v Ljubljani (JNS); namestnika: **Kržič Franc**, zidar v Borovnici, **Pavčič Pavel**, tesar-ski mojster in posestnik v Ljubljani (JNS).

Ljubljana mesto: 1. dr. **Albert Kramer**, senator (JNS), 2. dr. **Celestin Jelenec**, odvetnik v Ljubljani; namestnika: 1. inž. **Jože Rus**, privatni uradnik v Ljubljani (JNS), 2. **Ivan Mlinar**, uradnik OUZD v Ljubljani.

mestnik **Bajd Karel**, delavec, Primskovo pri Kranju.

Srez radovljški: **Pavel Olip**, posestnik in župan v Lescah (JNS); namestnik **Ivan Čelesnik**, tov. delavec na Jesenica.

V okrajih, ozir. srezih, kjer ni socialističnih kandidatov, naj v smislu dogovora med socialisti in JNS, somišljeniki volijo listo dr. **Vlad. Mačka** in sreske kandidate, ki jih je postavila JNS.

Vollni shodi

Maribor desni breg:

Uradno so bili prepovedani tudi napovedani shodi kandidata s. **Petejana** in namestnika s. **Magdiča**.

Tezno, v ponedeljek, dne 5. decembra v gostilni Felič in

Radvanje, v torek, dne 6. t. m. v gostilni Šunko.

Na desnem bregu je bil dovoljen samo en shod in sicer v Mariji Brezji.

Okraj Laško:

Volilni shodi s. **Petejana** so se vršili v petek, dne 2. t. m. na Brnici, soboto, dne 3. t. m. za steklarje v Hrastniku in dne 4. t. m. dopoldne v Dolu in popoldne zaključni shod v dvorani Konzumnega društva v Hrastniku. Na vseh shodih je predsedoval župan s. **K. Malovrh**, poročal je kandidat s. **Petejan**, Kladnik in drugi. — Na vsaki shodi je bila prisotna večina volilnikov.

Okraj Dravograd:

Vsi volilni shodi kandidata na listi g. dr. **Mačka**, s. **Eržena**, v dravograjskem okraju so preloženi na poznejši čas.

MARIBOR

Vsi volilci mesta Maribora volijo kandidate za levi breg. Na številna vprašanja sporočamo, da volijo vsi volilci, ki stanujejo na teritoriju mestne občine in so vpisani v volilni imenik kandidate za levi breg, ne pa kakor nekateri domnevajo, da volijo volilci v magdalenskem predmestju kandidate za desni breg. Imenovati pa morajo nosilca liste in oba kandidata.

Bivši strokovni tajnik JSZ **Peter Rozman** je objavil v »Slovenecu« daljšo izjavo, zakaj je izstopil iz Jugoslovanske srokovne zveze, kjer pravi med drugim: da po izkušnjah v delavski organizaciji smelo trdi, da je vsakršno sklicevanje na strogo »nepolitičnost« delavske strokovne organizacije le zgolj taktika prikrivanja pripadnosti h gotovi politični struji itd. Izjavlja, da ne more več sodelovati v taki družbi in poziva tovariše, da naj sledijo svojemu krščanskemu in slovenskemu prepričanju in izstopijo iz organizacije, ki jih trga iz naročja našega slovenskega naroda. »Slovenec« pripominja, da je iz dobro podučene vira izvedel, da je g. Rozman po svojem odstopu pristopil k Zvezi združenih delavcev in 1. decembra nastopil službo strokovnega tajnika. —

Revni stanovalci iz bivših barak, ki so se pred kratkim preselili v zasile občinske hiše se bridko pritožujejo, da ne bodo v stanu poravnati najemnine, ki je za njih socialni položaj previsoka. Prižadeti so po večini dolgoletni brezposelni delavci, med katerimi je le malo takih, ki zmorejo potrebna sredstva za najemnino. Če ti reveži ne bodo dobili primerne zaposlitve ne bodo zmogli poravnati najemnine, čeprav je ista sorazmerno dokaj nizka.

Cestna dela bi se morala pospešeno izvrševati. Stanovalci zadnjega konca Slovenske ulice iz dneva v dan zasledujejo razširitev in gradnjo te ulice. Vendar smatrajo, da delo ne more iti od rok, ker je brzopojno premalo ljudi zaposlenih pri tem delu. Bojimo se, da bo poprej nastopila zima, predno bodo dela končana ter ulica prosta za promet. Zato apeliramo na merodajne činitelje, da se naj omenjeno delo pospešeno izvršuje, ker je to tako v interesu stanovalcev, kakor tudi brezposelnih delavcev, ki bi si mogli še pred prazniki zaslužiti nekaj dinarjev.

Centrala trdke Doctor & drug, ki je doslej bila na Dunaju se je razšla. Za Jugoslavijo je ustanovljeno novo centralno vodstvo s sedežem v Beogradu.

Smrtna kosa. V splošni bolnici je preminila 26-letna tka Marija Pliberškova.

Samomor 24-letnega privatnega nameščenca. V gozdu v bližini Zidanega mosta je v noči od 1. na 2. decembra izvršil samomor privatni nameščenec **Artur Fabijani** iz Maribora. Vzrok samomora je najbrže hipna duševna zmedenost.

Mariborsko gledališče. V sredo, dne 7. decembra: zaprt. Četrtek, dne 8. dec. ob 15. uri: »Boccacio«. Znižane cene. Ob 20. uri: »Dva ducata rdečih rož«. Zadržati.

Nesrečni kandidat:

Jao meni! je tarnal v neki vasi dol na jugu nek kandidat, ki je dal za udeležence na svojem shodu speči na raznju pet tolstih odojkov. Ker pa ni nikogar bilo na shod, jih je moral sam pojesti.

Iz »Ošišanega ježa«.

Kako je treba voliti

Službena Agencija Avala objavlja:

»Notranje ministrstvo je izdalo preko banovin navodila o načinu glasovanja po zadnji točki § 47 zakona o volitvah narodnih poslancev. Navodilo je sledeče:

Volilec mora pri glasovanju imenovati najprej nosilca državne kandidatne liste, za katero hoče glasovati, šele nato pa ime sreskega, ozir. mestnega kandidata, ozir. oba kandidata, če v dotičnem srezu kandidirata dva kandidata. Volilca, ki ne bi hotel tako glasovati in bi se ne ravnal po predpisih vkljub ponovnemu opozorilu, bo volilni odbor odklonil ter ga ne bo vpisal v seznam oddanih glasov. Prepis tega navodila je vsaka občina dolžna izročiti volilnemu odboru o priliki predaje volilnih seznamov in ostalega volilnega materiala.

LJUBLJANA

Pomožne socialne ustanove proti osnutku novega pravilnika

Iz »Jutra« posnemamo: Osnutek pravilnika za vse ustanove socialnega značaja, ki poslujejo po sistemu samopomoči (zadruga društva in podobno), je dal povod za to, da je Zadruga učiteljske samopomoči v Ljubljani sklicala za danes dopoldne v uradne prostore Banovinskega društva državnih upokojevcov v Wolfovi ulici sestanek vseh takih ustanov, ki jih osnutek tega pravilnika neprijetno prizadeva v glavnem s tem, da jih stavlja v isto vrsto s profesionalnimi zavarovalnicami. Sestanka se je udeležilo 20 zastopnikov povabljenih socialnih ustanov: Profesorske in Učiteljske samopomoči in Samopomoči za učiteljske otroke. Pogrebnege in podpornega društva državnih uslužbencev, Dobrodelnega društva grafičnega delavstva, Banovinskega društva državnih upokojevcov, Podporne zadruge državnih policistov, društva učiteljskega, Jugoslovanskega učiteljskega združenja in Zveze slovenskih zadrug. Na sestanku je g. Kocjančič obširneje navajal vse tiste razloge, ki govorijo proti uveljavljanju osnutka pravilnika. Ti razlogi bi bili v glavnem naslednji: Osnutek nima pravne podlage, ker uredba o takih ustanovah iz l. 1937, točno loči socialne ustanove od profesionalnih zavarovalnic, osnutek pa stavi oboje v isto vrsto. Nadalje zahteva osnutek za vse tiste socialne ustanove, ki imajo nad 800 članov in izplačujejo datjate nad 2000 din, matematične rezerve, to je kapitalno kritje, zahteva nastavitve matematičnega aktuarja in prepoveduje vsem socialnim ustanovam višja izplačila kakor 5000 din. Sistem samopomoči z dokladnim kritjem pa dopušča samo manjšim socialnim ustanovam. V kratkem povedano vsebuje osnutek take določbe, po katerih se osnovane profesionalne zavarovalnice, socialne ustanove pa bi morale na njegovi podlagi izginiti, ker ne bi imele sposobnosti postati tudi one trgovinska podjetja, kakor so profesionalne zavarovalnice. Zbrani zastopniki socialnih ustanov so soglasno izrazili odklonilno stališče do takega pravilnika. Zahtevali so, naj se ta osnutek zavrne, izmed prizadetih pa so izvolili tesnejši odbor, ki naj izdela nov osnutek in ga predloži na vsa odločilna mesta. Odbor bo nadaljeval in vodil začeto akcijo, ker smatrajo prizadeti, da je osnutek škodljiv in zato nesprejemljiv. V svojem pokretu pa se odbor nadeja podpore vse javnosti v prepričanju, da je tudi v interesu države, če se agilno socialno delo po iniciativi privatnih stanovskih ustanov, temveč poživijo, poglobijo in razširijo. V tesnejši odbor, katerega naloga bo predvsem izdelava novega osnutka pravilnika za poslovanje socialnih ustanov po sistemu samopomoči z dokladnim kritjem, so bili izvoljeni višji sodnik svetnik Zigon, višji poštni svetnik Matjašič, tajnik Zveze sloven. zadrug Schauer, Drago Kosem, Korošec, Šmajdek in Kocjančič.

CELJE

Volilni sestanek v torek, dne 6. dec. v gostilni »Amerika« je bil zelo zanimiv. Poročala sta namestnik kandidata s. **Jeram** in s. **Svetek**. Vsi volilniki so pravkar otvorili svojo pisarno še nov nemški advokat, ki se piše dr. Urch. »Tagespošta« je zadnjič poročala, da je v Celju baje še 90 nemških trgovin, ...

Kino Dom - Celje

10., 11. december: »13 stolov« (film smeja do solz); 12., 13. in 14. dec.: »Orlakove roke«; 15., 16. dec.: »Očetje in otroci«.

VRANSKO

Kandidat g. **Ivan Prekoršek** je imel pri nas volilni sestanek. ...

LIBOJE-MEJOJNICE

Volilni sestanki: Opozicijska skupina na listi dr. **Vl. Mačka** **Prekoršek Ivan** in **Jeram Jakob** bo priredila volilni sestanek v četrtek, na praznik 8. dec. ob 2. uri pop. v Libojah v gostilni Skoberne Ivan in ob 4. uri pop. v Mejojnicih v gostilni s. **Ivana Zupanca**. Na sestankih bodo poročali govorniki iz Celja in Ljubljane.

Dr. Avgust Reisman:

Zmaga socialistične in slovensko-narodne zveze v Mariboru

14. majnika 1907

Januarja 1907 je v dunajskem parlamentu končno prodrla zahteva po splošni tajni in enaki volilni pravici. Za 14. majnika 1907 so bile razpisane prve avstrijske parlamentarne volitve na podlagi novega zakona o splošni, enaki in tajni volilni pravici.

Zakon si je priborilo predvsem socialistično delavstvo, ki je v stotisočih stopalo po dunajskih ulicah in zahtevalo svojo enakopravnost.

Dotlej so mogli voliti v Avstriji le privilegiranci, ki so imeli bodisi premoženje ali pa višjo šolsko izobrazbo.

Splošna, tajna in enaka volilna pravica.

Zgodovinsko je ta volilna pravica odjeknila v Mariboru, ki je ravno pred dvema leti izvolil za svojega državnega poslanca, znanega nemškega nacionalca Henrika Wastiana. Slovenski listi so bili dan na dan polni poročil o sovražnem delovanju tega Wastiana, ki je intrigiral pri osrednji vladi proti vsakemu imenovanju slovenskih sodnikov, profesorjev in drugih uradnikov. Bil je tipičen in zagrižen sovražnik vsega, kar je bilo slovansko v Avstriji.

Resel proti Wastianu.

Social-demokrati so imeli tedaj v Mariboru izborna organizacija, katero je čutili še danes. Z vso silo so se vrgli v volilno borbo, da izvolijo zmago svojemu kandidatu Ivanu Reslu, medtem ko so Nemci kandidirali zopet svojega Wastiana. Oba tabora sta si bila precej enako močna, ker so imeli nemški nacionalci v rokah vso moč na magistratu. Mesto Maribor je namreč volilo samo svojega poslanca, brez okolice, medtem ko sta bili priključeni občini Studenci in Pobrežje volilnemu okraju Celje, kjer je kandidiral in tudi zmagal nemško-nacionalni sodnik Markhl.

Kako naj volijo Slovenci?

Za mariborske Slovence je vsled tega nastalo vprašanje, kam naj dajo svoje glasove? Bilo je jasno, da lastna kandidatura pri tistih razmerah ne bi imela nobenega uspeha. Na volilnem zborovanju v Narodnem domu so radi tega sklenili mariborski Slovenci, da podpro socialističnega kandidata Resla. Ljubljanski »Slovenec« je radi tega najprej hudo napadel predsednika tistega zborovanja v Narodnem domu, pok. dr. Rosino in ga pozival, da mora odložiti vsa svoja častna mesta v družbi, itd. Vendar so čez nekaj časa tudi uvideli, da je v slovenskem katoliškem taboru pristali na edino umesten sklep zborovanja v Narodnem domu, nestrpeži pa so si izbrali svojega kandidata v osebi obrtnika Tratnika, ki pa je dobil pri volitvah komaj 54 glasov. V ostalem je po večini tudi duhovščina volila socialističnega Resla. »Marburger Zeitung« je radi tega ves čas volilnega boja vehementno napadala socialiste, slovensko duhovščino, škofa dr. Napotnika, imenovala socialističnega kandidata zaničljivo »Pfaffen-Reserl« ter po volitvah še posebej grajala franciskane, češ, da si je vsak franciskanec pozabil zviti volilni listek in so jasno videli, da je imel napisanega kandidata Resla. Razen slovenskega katoliškega kandidata Tratnika so si postavili še tudi nemški katoliški mojstri svojega kandidata dr. Lackenbacherja, ki pa je tudi ujel le 184 glasov.

Shod pri Götzu.

Glavna borba je bila torej med Reslom in Wastianom. Nemški nacionalci so sklicali svoje glavno volilno zborovanje na četrtek, dne 11. aprila zvečer v veliko dvorano Götzove pivovarne. Ze davno pred zborovanjem so prišli tja v celih sprevedih socialisti, katerih pa niso spustili v dvorano. Končno so le morali odpreti in socialisti so zasedli skoro vso dvorano. Ko je podžupan dr. Lorber otvoril zborovanje, je nastalo takoj hudo prerekanje za predsednika zborovanja. Socialisti so zahtevali svojega zaupnika s. Močnika. Nemci pa dr. Lorberja. Končno so le prišli do glasovanja in tu je dr. Lorber ugotovil, da je bilo socialističnih glasov le

164.

Ta številka je igrala potem za nemške nacionalce najbrže najbolj usodno in pogubno vlogo. Socialisti so bili ogorčeni nad to falsifikacijo glasovanja ter je radi tega stopil s. Močnik na oder in pozval sodruge, da odidejo s kandidatom s. Reslom v Ganbrinovo dvorano, kjer bodo imeli svoje zborovanje. In takoj se je izkazala lažnjivost številke 164: Dvorana se je naravnost izpraznila.

1. majnika.

Ko so imeli nato socialisti 1. majnika svoj delavski praznik, so nesli na čelo velikanski napis s številko 164 in vsak sodrug in sodružica je imela pripet rdeči znak z odtisneno belo številko 164. Slavnostno zborovanje je bilo pri hotelu »Alvies«, sedaj tovarna »Mirim«. Številka 164 je bila najboljše agitacijsko sredstvo; po ulicah in po lokalih so se ljudje norčevali iz nemških nacionalcev, zadostovalo je le izreči 164 in že so ljudje bušili v smeh. V ostalem so vodili nemški nacionalci v »Marburger Zeitung« in po obratih najostudnejšo gonjo proti socialistom. Očitati so jim seve izdajstvo naprednega programa, ker so se združili z »windischerskimi farji«. Znani

redaktor »Marburger Zeitung«, Norbert Jan, je pozival meščane na boj proti socialistično-anarhističnim vodjem, ki bi radi dobili »die deutsche Stadt Marburg« v svoje roke in oblast. Zadnjo soboto, dne 11. majnika, je imel Wastian svoj zadnji shod v Kazini, kjer se je branil pred napadi graške »Arbeiter-Wille«, češ da si on ne piše slavošpevov v »Marburger Zeitung«, a meščani naj vpoštevajo, da se sedaj glasovi ne tehtajo več, ampak samo štejejo. Vsak glas bo baje odločal.

»Marburgerca« je bila posebno huda radi nekega

pisma na Wastiana,

katero je baje nek sodrug uredniku »Marburgerca« ukradel iz pisalne mize in so tisto pismo potem socialisti razširjali potom lepakov. Na tem pismu so namreč meščani pozivali na bojkot proti »soci-družbi«, vsi delodajalci se naj združijo proti rdečim in jim predvsem od vzamejo vsak zaslužek.

Socialistom so očitali v »Marburgerca«, ki je izhajala trikrat tedensko, da uganjajo

teror,

ker obljubljajo delavcem, da bodo zemlje večje, če bo izvoljen Resel, da bodo potem tudi večje plače in sploh več kruha. Slovence pa so obmetavali s psovko »pervaki«. »Marburgerca« je bila ogorčena, da so na dan volitev, bil je torek 14. majnika 1907, železničarji za ves dan zapustili delavnico, prišli že na vse zgodaj v dolgih sprevedih pred volilni lokal, tako da trgovci in obrtniki, sploh zraven niso mogli in so se naveličani čakanja enostavno vrnili domov ter marsikdo sploh ni več prišel. Socialisti pa so baje kar na cesti prijemali ljudi, jim jemali iz rok legitimacije ter vpisovali Resla, mnogi tudi po dva in trikrat volili, kar se sploh ne da več ugotoviti, hodili so po stanovanjih in vlekli ljudi na volišče, delavce so opili celo z žganjem in gorje delavcu in trgovcu, ki se ni uklonil, piše »Marburgerca« po — izgubljeni bitki.

Zmaga.

Do 8. ure zvečer so trajale volitve in ob 9. je volilna komisija zaključila štetje. Na Glavnem trgu je čakala tisočglava množica ljudi, kateri je s. Močnik, ki je bil tudi član komisije, sporočil z balkona sledeči izid: social-demokratski kandidat Resel 2075 glasov nemški nacionalac H. Wastian 1804 glasov. Zmagal je torej v Wastianovi trdnjavi socialist Ivan Resel in delavstvo je to svojo zmago sprejelo z velikanskim navdušenjem. Nemci pa so čakali na izid volitev v Kazini, kjer je bila pripravljena godba, pa tudi rdeče oblečeni

osel,

kateroga so hoteli po slavni zmagi voditi na čelo z godbo v sprevedu skozi mesto in mu na vsako stran obesiti napis RESEL, toda črka »R« je bila zabrisana. Ko pa so zvedeli o zmagi socialistov, je seveda udarilo med nje

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Dopl. »Anos«, Maribor, Orožnova 6.

KONFEKCIJA

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg 2

HRANILNO IN POSOJILNO DRUŠTVO DELAVCEV V MARIBORU

reg. zadruga z omejeno zavezo

Račun pri Poštni hranilnici štev.: 13.143

Frankopanova ulica št. 37 (v lastni hiši) — Telefon 26-35

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4% odn. 5% proti odpovedi.

Daje posojila po ugodnih pogojih na menico in vknjižbo. — Zdržni delež znaša Din 200.—.

Uradne ure vsaki dan od 17. do 19. ure

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Verdi: Aida. Verdi je bil eden največjih italijanskih opernih skladateljev in poleg Wagnerja sploh najpomembnejši skladatelj prve polovice prejšnjega stoletja. Njegova glasba ima sicer tudi ponekod trivialnosti, a je kljub temu vedno dostojanstvena in silno dramatična, tako da zadene vedno s skrivnostno močjo pravo občutje in zagradi poslušalca z nepremagljivo močjo. Prav posebno dramatična je »Aida«, kateri se že pozna Wagnerjev vpliv. Vprizoritev »Aide« je vedno tvegana stvar, ker zahteva velik aparat, ki ga manjši od navadno ne zmorejo. Mariborska »Aida« pa uspeša nad vse pričakovanje, vprizoritvi tvori mogočen zalet v višino in bi delala čisto tudi večjim odrom. Glasbena stran, ki jo je vodil g. Herztg, je bila dramatična, ni tem pa jasna in prožna in ni segala v premočno zvočnost, ki bi dušila pevce. Režija je slednja družila stilno skladnost in tehnično učinkovitost v dramatsko celoto in se je režiser g. Vl. Skrbinšek s to vprizoritvijo na polju operne režije nesporno uveljavil. Originalna inscenacija g. Ussaria je učinkovito združevala egipčansko folkloro z modernimi stilizacijami. Središče igre je tvorila Amoneris g. Kovičeve, ki je bila dramatsko tako krepko podana, da se je težje skoraj preneslo na Amneridin ljubezenski konflikt. Radames g. Manoševskega je blestel s svojim tenorjem, ki se je v lepih kantilenah povzpela v najnevarnejše višine. Tudi igralstvo je bil egipčanski vojskovodja prepričevalno podan. G. Herzogova je kot Aida težko pevsko nalogo izvedla zjemljivo in zelo prejetno, v igri pa je dobro poudarila predvsem lirsko razpoloženje. Odličen v maski je bil farao g. Skrbinšek, ki se je tudi v petju dobro obnesel. G. Kovič je pevsko in igralsko učinkovito podal Ramphisa, Amonasra je močno in verjetno upodobil g. Anžlovar. Igličeva je lepo odpela prvo svečenico. Zbor je dosegel ponekod prav dramatične in prepričevalne učinke. Polno zasedeno gledališče je sprejelo delo z zasluženim odobravanjem in veliko resnobo na znanje.

* * *

Delavski pravni svetovalec

Prelomljena poročna obljuba (Hrastnik)

Vprašanje: Imela sem fanta, ki mi je obljubil zakon. Najino razmerje je trajalo tri leta. Bila sva že oklicana, tik pred poroko pa se je fant brez vsakega vzroka skesal. Ali ga lahko tožim zaradi prelomljene obljube zakona, posebno ker sem imela s poročnimi pripravami večje izdatke. Ali lahko tudi zahtevam vrnitev denarja, ki sem ga fantu dala glede na najino bodočo poroko?

Odgovor: Če niste zakrivali fantovega odstopa, vam mora povrniti vso resnično škodo, ki ste jo zaradi njegovega odstopa utrpeli. Vrniti vam mora tudi denar, ki ste mu ga izročili glede na poroko. Če vas je fant z obljubo zakona zapeljal k spolnemu občevanju, ga lahko razen tega tožite na primerno odškodnino zaradi zmanjšane možnosti možitve.

Ali velja prvoedecemberska amnestija tudi za upravno-politične kazni? (Ribnica na Poh.)

Prvoedecemberska amnestija velja le za vse tiskovne prestopke in za prestopke po zakonu o gozdovih, tako da so odpuščena vsa kaz-

njiva dejanja ne glede na to ali je bila sodba že izrečena ali ne. Razen tega velja za kaznivja dejanja po kazenskem zakoniku, v kolikor je sodba postala že parvomočna, z izjemo glede tatvine, prevare itd. Končno velja tudi za kaznivja dejanja po zakonu o državnih monopolih, v kolikor gre za tobak. Ne velja pa prvoedecemberska amnestija za prestopke, ki jih kaznujejo politično-upravna oblastva, t. j. policija in sresko načelstvo ter zato tudi niso izbrisane kazni, ki so jih izrekla ta oblastva.

Razno

Advokat v konkurzu. Okrožno sodišče v Murski Soboti je objavilo v »Službenem listu« da je razglašen konkurz o premoženju dr. Armina Strasserja, odvetnika v Dolnji Lendavi. Upniki, ki imajo kakke terjatve do tega odvetnika, jih morajo javiti do konca decembra pri okrajnem sodišču.

Zahvala

Vsem prijateljem in znancem, ki so počastili spomin mojega soproga

Marholda Feliksa

se najlepše zahvaljujem.

Posebno zahvalo dolgujem I. Delavskemu kolesarskemu društvu, sodr. Lajhu za njegovo požrtvovalnost, mesarskim pomočnikom iz mestne klavnice, pevskega društva »Zarja«, gasilski četi na Pobrežju, darovalcem vencev in vsem, ki so me ob težki izgubi tolažili in bodrili.

Pobrežje pri Mariboru, 5. decembra 1938.

Marhold Klara

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo naše najcenejše pri naših inserentih

Franc Kormann'ov, nasl. Karl Rago

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se

ŠPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom L. I. I. I.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18 in Turbarjeva ulica, se poročajo cenj. občinstvu za izdelavo oblek gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravila, drobno in po kulantnih cenah znana trdka. JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ulica 14. Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.